

Jacek Wrześniński

Rybitwy-Ostrów Lednicki, st. 1, gm.
Łubowo, woj. poznańskie, AZP
50-32/22

Informator Archeologiczny : badania 28, 81-82

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w wykopach 1, 2, 3 i 4 znajdowała się warstwa kulturowa charakteryzująca się ciemnoszarym kolorem, dużą ilością drobnych węgli drzewnych i występującymi w jej obrębie fragm. glinianych naczyń. Warstwa ta powstała w wyniku splywania i osuwania się ziemi z wyżej położonych partii stanowiska 1. Poniżej tej warstwy, w wykopach 1 i 4 zarejestrowano jednostki związane z istniejącymi *in situ* obiektami archeologicznymi. Inaczej wyglądała sytuacja w wykopie 5 (najniżej położonym), w którym bezpośrednio pod warstwą ziemi ornej (o dużej miąższości w tej partii stanowiska) natrafiono na warstwę związaną z obiektem przestrzennym. We wszystkich wykopach występowała warstwa przemieszana, pod którą znajdował się calec (warstwa piasku, miejscami lekko zglinonego).

Ciekawym odkryciem były 3 obiekty w wykopach: 1, 4 i 5. Obiekt nr 4 w wykopie 1 określono jako półziemiankę, w której natrafiono na ślady zniszczonego, kamiennie-glinianego pieca i na dużą ilość fragm. glinianych naczyń (głównie w wypełniku obiektu).

Obiekt nr 5 w wykopie 4 to jama o nie ustalonej funkcji. Jej głębokość dochodziła do ok. 1 m. W wypełniku obiektu znaleziono niewielką ilość zabytków ruchomych.

Obiekt 6 w wykopie 5 okazał się ziemianką wybudowaną na planie kwadratu, o głębokości ok. 1,6 m. W obrębie warstwy wypełniskowej natrafiono na dużą ilość przepalonych kamieni, które były prawdopodobnie pozostałością kamiennego paleniska?, zlokalizowanego w części północnej obiektu, oraz na niewielką ilość zabytków ruchomych. Obiekt ten nie został wyeksplorowany do końca.

Wśród zabytków ruchomych ilościowo dominują fragm. glinianych naczyń (925 sztuk). Są to przeważnie fragm. garnków, dobrze wypalonych, obtaczanych, często ornamentowanych żłobkami i liniami falistymi. Najwięcej tego typu zabytków pochodzi z obiektu 4 w wykopie 1. Poza ceramiką znaleziono szczątki zwierzęce (209), wśród których 60 fragm. to kości bydła, 31 świni, 9 owcy-kozy, 6 konia i 6 jelenia. W pozostałych 97 przypadkach nie udało się określić przynależności gatunkowej. Na uwagę zasługują również pojedyncze znaleziska kamienne (oselka odkryta w ob. 4 w wykopie 1) i metalowe (4 fragm. żelaznych przedmiotów o nie ustalonej funkcji).

Odkryte na stanowisku 5 obiekty archeologiczne związane były z istniejącą w tym miejscu osadą przygodową, funkcjonującą w ramach kompleksu osadniczego powstałego wokół grodu.

Stanowisko to odpowiada chronologicznie II fazie osady przygodowej (st. 2) powstałej po wschodniej stronie grodu, która z kolei współwystępowała z drugim grodem, funkcjonującym w okresie od IX/X do pocz. XI w.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Stanowisko 5 wymaga dalszych badań, przede wszystkim w celu ustalenia jego zasięgu.

Pszczew, st. 160, gm. loco, woj. gorzowskie — patrz: neolit

Pszczew, st. 162, gm. loco, woj. gorzowskie — patrz: młodszy okres przedrzymski — okres wpływów rzymskich

**Rybitwy-Ostrów Lednicki, st. 1
gm. Łubowo, woj. poznańskie
AZP 50-32/22**

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Badania prowadził mgr Jacek Wrzesiński. Finansowane przez Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Umocnienia obronne grodu wczesnośredniowiecznego.

W 1994 r. na Ostrowie Lednickim archeologiczne prace wykopaliskowe prowadzono jedynie w ramach wykopu I/83. Badania na wykopie skupiły się przede wszystkim na odcinku B (styk wału starszego i młodszego grodu). Prace prowadzono na powierzchni

35 m², odstawiając i dokumentując poszczególne poziomy konstrukcji drewnianych w ramach trzech wyróżnionych warstw — IV, V, VI.

Warstwa IV to pas konstrukcji o przebiegu z północnego wschodu na południowy zachód, występujących w środkowej partii badanego odcinka. Jej długość dochodzi do ok. 7 m, a szerokość od ok. 1,8 m (w partii północnej) do 2,6 m (w partii południowej). Eksplorację prowadzono od poziomu 41 (głębokość 111,05–110,9 m n. p. m.) do poziomu 52 (głębokość 110,38–110,25 m n. p. m.). Średnia miąższość eksplorowanych poziomów dochodziła do ok. 5,5 cm. Stan zachowania elementów konstrukcji drewnianych jest bardzo słaby, czytelne są jedynie w postaci smug (długość od kilku do ok. 100 cm). W najniższych poziomach elementy konstrukcji drewnianej czytelne są znacznie lepiej (wyraźnie czytelne od poziomu 50) i dochodzą do długości od 100 do 200 cm. Do poziomu 50 elementy drewniane układane były przemiennie — wzdłuż i w poprzek biegu całej konstrukcji (warstwy). Stosunkowo krótkie elementy drewniane układane były równolegle, gęsto obok siebie, w grupach po kilka–kilkanaście. Leżały zarówno wzdłuż, jak i w poprzek przebiegu warstwy, a ich końce miejscami zachodzą na siebie tworząc „jodelkę”.

Na poziomie 50 wzdłuż przebiegu warstwy IV czytelne są wyraźnie 3 stopy. Środkowy, uchwycony całkowicie, ma wymiary 240 x 240 cm. Występujące w nich elementy konstrukcji drewnianej układane są prostopadle do przebiegu warstwy. Są lekko (9–12 cm) nachylone do wnętrza układu. Elementy leżące od strony wewnętrznej stosu nachodzą na elementy strony zewnętrznej. W ściśle przylegającym i przewiązanym stosie południowym elementy układane są głównie równolegle do kierunku przebiegu warstwy. Natomiast w stosie północnym (również przewiązanym ze środkowym) występują długie elementy układane wyłącznie na osi wzdłuż przebiegu warstwy.

Warstwa V występuje w części południowo-wschodniej wykopu, na powierzchni o kształcie trójkąta o dłuższym boku (północ-południe) długości ok. 5 m i krótszym o długości ok. 2,5–3 m. Eksplorację prowadzono od poziomu 35 (głębokość 110,99–110,85 m n. p. m.) do poziomu 45 (głębokość 110,28–110,21 m n. p. m.). W najniższym poziomie zasięg warstwy zmniejsza się do ok. 3,4 x 2,4 m. Występujące tu elementy konstrukcji drewnianych, słabo zachowane, nie są układane regularnie we wszystkich poziomach. W wyższych pojedyncze elementy leżą albo na osi o kierunku północ-południe, albo północny zachód-południowy wschód. Występujące tu elementy są krótkie (maksymalnie do ok. 100–120 cm) i najczęściej nieznacznie (2–5 cm) nachylone ku południu, południowemu wschodowi. Na poziomie 44 wystąpił zwarty, gęsty układ elementów drewnianych leżących na kilku kierunkach, a cały układ ma przebieg południowy zachód-północny wschód. W najniższym (eksplorowanym) poziomie wystąpiło kilka pojedynczych elementów leżących na osi południowy wschód-północny zachód. Powtarzają one kierunek przebiegu warstwy IV.

Warstwa VI obejmuje północno-zachodnią partię odcinka B. Uchwycona jest na długości ok. 4,5 m, a jej szerokość dochodzi do 2,3 m. Eksplorację prowadzono od poziomu 16 (głębokość 111,5–111,3 m n. p. m.) do poziomu 20 (głębokość 111,2–110,95 m n. p. m.). Wyróżnić tu możemy 2 stopy ułożone wzdłuż przebiegu warstwy (północny wschód-południowy zachód). Większą (południową) partię warstwy obejmuje stos o uchwyconej długości ok. 3,5 m i szerokości 2,3 m. Składa się on z dwu partii — zewnętrznej i wewnętrznej — gdzie obserwujemy bardzo regularny układ elementów konstrukcji drewnianej. Występujące tu elementy są krótkie (do 100 cm), szerokie (do ok. 20 cm) i płaskie. Układane są równolegle do siebie i prostopadle do kierunku przebiegu warstwy. Nachylone są do jej wnętrza.

Fragmentarycznie uchwycony stos północny ma wąskie (10–15 cm) elementy drewniane, układane w poszczególnych poziomach przemiennie (prostopadle bądź równolegle do przebiegu warstwy).

Podczas badań w 1994 r. wybrane partie wypełniska warstw poszczególnych poziomów szlamowano celem poszukiwania makroszczątków przyrodniczych. Pobrano także profil do analiz palinologicznych.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Badania będą kontynuowane.